

NOVÁ STRATEGICKÁ KONCEPCE SEVEROATLANTICKÉ ALIANCE

Schváleno hlavami států a vlád zúčastněných na schůzi Severoatlantické rady v Římě 7. a 8. listopadu 1991

1. Hlavy států a vlád členských států Severoatlantické aliance na své schůzi v Londýně v červenci 1990 schválily nutnost transformace Severoatlantické aliance tak, aby odpovídala nové, slibnější epoše v Evropě. Znovu potvrdily základní zásady, na nichž aliance spočívala od svého založení, a přitom uznaly, že vývoj probíhající v Evropě bude mít dalekosáhlý vliv na způsob, jímž bude svých cílů dosahovat v budoucnosti. Zvláště zahájily základní revizi strategie. Níže je uvedena z ní vyplývající strategická koncepce.

ČÁST I. STRATEGICKÉ SOUVISLOSTI

Nové strategické podmínky

2. Od roku 1989 nastaly ve střední a východní Evropě hluboké politické změny, které od základu zlepšily bezpečnostní podmínky, za nichž Severoatlantická aliance (Aliance) usiluje o dosahování svých cílů. Dřívější satelitě Sovětského svazu plně obnovily svou svrchovanost. Sovětský svaz a jeho republiky procházejí základními změnami. Tři baltské republiky znovu získaly svou nezávislost. Sovětské vojenské síly opustily Maďarsko a Československo a mají ukončit svůj odchod z Polska a Německa do roku 1994. Všechny země, které dříve byly protivníky Severoatlantické aliance, rozpustily Varšavský pakt a zavrhlly ideologické nepřátelství vůči Západu. V různé míře přijaly a začaly uplatňovat politiku zaměřenou na dosažení pluralitní demokracie, vlády zákona, respektování lidských práv a tržního hospodářství. Politické rozdělení Evropy, které bylo zdrojem vojenské konfrontace v období studené války, bylo takto překonáno.

3. Na Západě rovněž došlo k důležitým změnám. Německo bylo sjednoceno a zůstává plným členem aliance a evropských institucí. Skutečnost, že země Evropského společenství působí pro dosažení cíle politického sjednocení, včetně rozvoje evropské bezpečnostní identity, jakož i zvýšení úlohy Západoevropské unie, jsou důležitými činiteli evropské bezpečnosti. Posilování bezpečnostní dimenze v procesu evropské integrace a zvyšování úlohy a odpovědnosti evropských členů Aliance jsou pozitivními jevy a navzájem se podporují. Vývoj evropské bezpečnostní identity a obranné úlohy, vyjádřené v posilování evropského pilíře v rámci Aliance, poslouží nejen zájmům evropských států, ale také posílí integritu a účinnost Aliance jako celku.

4. Podstatný pokrok v kontrole výzbroje již posílil stabilitu a bezpečnost snížením úrovně výzbroje a zlepšil "vojenskou průhlednost" a vzájemnou důvěru. Zavedení smlouvy o snížení strategických zbraní v roce 1991 povede ke zvýšení stability značným a vyváženým

omezením v oblasti strategických jaderných zbraní. Další dalekosáhlé změny a snížení jaderných sil Spojených států amerických a Sovětského svazu budou uskutečněny podle iniciativy prezidenta Bushe ze září 1991. Velký význam má také smlouva o konvenčních zbraních v Evropě, podepsaná na pařížském vrcholném setkání v roce 1990; její zavedení odstraní početní nevýhodu Aliance u klíčových konvenčních zbraňových systémů a poskytne účinné ověřovací postupy. Celý tento vývoj bude mít za následek také bezprecedentní míru "vojenské průhlednosti" v Evropě, čímž se zvýší možnosti předvídání a vzájemná důvěra. Tato "průhlednost" bude dále zvětšena zavedením režimu "otevřeného nebe". Existují slibné návrhy na další pokrok v kontrole zbrojení v oblasti konvenčních a jaderných sil a v dosažení celosvětového zákazu chemických zbraní, jakož i v omezení destabilizujícího vývozu výzbroje a šíření určitých zbraňových technologií.

5. **Proces Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě**, který započal v Helsinkách v roce 1975, již značně přispěl k překonání rozdělení Evropy. Výsledkem pařížského vrcholného setkání je, že nyní zahrnuje nové institucionální orgány a poskytuje smluvní rámec pro konzultace a spolupráci, které mohou hrát konstruktivní úlohu, doplňující úlohu Severoatlantické aliance a proces evropské integrace při zachování míru.

6. Historické změny, které nastaly v Evropě a které vedly ke splnění řady cílů stanovených ve "zprávě Harmel", značně zvýšily celkovou bezpečnost spojenců. Monolitická, hromadná a potenciálně přímá hrozba, která byla hlavním problémem Aliance během prvních čtyřiceti let její existence, zanikla. Na druhé straně přetrvává značná nejistota o budoucnosti a riziku bezpečnosti Aliance.

7. Nová strategická koncepce se dívá kupředu na bezpečnostní podmínky, v nichž mají výše uvedené pozitivní změny uskutečňovat naděje. Předpokládá zvláště jak dokončení plánovaného odchodu sovětských vojenských sil ze střední a východní Evropy, tak úplné zavedení smlouvy o konvenčních silách v Evropě z roku 1990 všemi stranami. Zavedení strategické koncepce bude takto udržováno pod kontrolou z hlediska vývoje bezpečnostních podmínek a zvláště pokroku při naplňování těchto předpokladů. Další úpravy budou prováděny v potřebném rozsahu.

Bezpečnostní výzvy a rizika

8. Bezpečnostní výzvy a rizika, před nimiž stojí Severoatlantická aliance, mají povahu odlišnou od minulých výzev a rizik. Hrozba současného a rozsáhlého útoku na všech evropských frontách Severoatlantické aliance byla fakticky odstraněna, a proto již není těžištěm spojenecké strategie. Zvláště ve střední Evropě se riziko překvapivého útoku značně snížilo a patřičně se prodloužila doba výstrahy spojenců.

9. Na rozdíl od převládajícího ohrožení v minulosti, rizika pro bezpečnost spojenců, která přetrvávají, mají mnohotvárnou a mnohosemrovou povahu, v důsledku níž je obtížné jejich předpovídání a hodnocení. Severoatlantická aliance musí být schopna na taková rizika reagovat, jestliže má být zachována stabilita v Evropě a bezpečnost členů Aliance. Tato rizika mohou vzniknout různými způsoby.

10. Rizika pro bezpečnost spojenců vyplývají s menší pravděpodobností z kalkulované agrese proti území spojenců, nýbrž spíše z nepříznivých důsledků nestabilit, které mohou nastat z různých vážných hospodářských, sociálních a politických obtíží, včetně etnické rivality a územních sporů, jímž čelí mnohé země ve střední a východní Evropě. Napětí, která mohou vzniknout, pokud zůstanou omezena, přímo neohroží bezpečnost a územní celistvost členů Aliance. Mohla by však vést ke krizím škodlivým pro evropskou stabilitu a dokonce k ozbrojeným konfliktům, které by mohly zasáhnout země mimo Alianci, nebo se rozšířit na země Severoatlantické aliance a mít přímý vliv na její bezpečnost.

11. Ve zvláštním případě Sovětského svazu rizika a nejistoty, které provázejí proces změn, nemohou být posuzovány izolovaně od skutečnosti, že jeho konvenční síly jsou značně větší,

než konvenční síly kteréhokoli jiného evropského státu a jeho velký jaderný arzenál je srovnatelný pouze s arzenálem Spojených států amerických. Tyto možnosti je nutno brát v úvahu, jestliže mají být v Evropě zachovány stabilita a bezpečnost.

12. Spojenci si také přejí udržovat mírové a nerozporné vztahy se zeměmi jižního Středomoří a Středního východu. Stabilita a mír v zemích na jižní periférii Evropy jsou důležité pro bezpečnost Aliance, jak se ukázalo v roce 1991 v Perském zálivu. Je tomu tak tím spíše vzhledem k budování vojenské moci a šíření zbrojní technologie v oblasti, včetně zbraní hromadného ničení a balistických raket schopných dosáhnout území některých členských států Aliance.

13. Každý ozbrojený útok na území spojenců ze kteréhokoli směru by se týkal článků 5. a 6. Washingtonské smlouvy. Avšak bezpečnost Aliance musí brát v úvahu také globální souvislosti. Bezpečnostní zájmy Aliance mohou být dotčeny jinými riziky širší povahy, včetně šíření zbraní hromadného ničení, přerušením toku životně důležitých zdrojů a teroristickými a sabotážními akcemi. V rámci Aliance existuje dohoda týkající se konzultací mezi spojenci podle článku 4. Washingtonské smlouvy a podle potřeby koordinace jejich úsilí, včetně jejich reakce na taková rizika.

14. Z hlediska strategie Aliance je nutno tato různá rizika posuzovat různými způsoby. Dokonce při nerozporném a kooperativním vztahu sovětské vojenské možnosti a potenciál jejich budování, včetně jaderné dimenze, stále tvoří nejdůležitější činitel, který musí Aliance brát v úvahu při udržování strategické rovnováhy v Evropě. Ukončení konfrontace Východ-Západ však značně snížilo riziko velkého konfliktu v Evropě. Na druhé straně existuje větší riziko vzniku různých krizí, které se mohou rozvinout rychle a vyžadovaly by rychlou reakci, avšak které by pravděpodobně měly menší velikost.

15. Z této analýzy strategických souvislostí je možno učinit dva závěry. Prvým závěrem je, že nové podmínky nemění určené bezpečnostní funkce Aliance, nýbrž spíše zdůrazňují jejich trvalou platnost. Druhým závěrem je, že změněné podmínky poskytují Alianci nové příležitosti pro formulaci její strategie v rámci širšího přístupu k bezpečnosti.

ČÁST II. CÍLE A BEZPEČNOSTNÍ FUNKCE ALIANCE

Poslání Aliance

16. Hlavním posláním Aliance, stanoveným ve Washingtonské smlouvě a znovu opakováným v Londýnské deklaraci, je zajistit svobodu a bezpečnost všech svých členů politickými a vojenskými prostředky v souladu se zásadami Charty Spojených národů. Aliance, založená na společných hodnotách demokracie, lidských práv a vlády zákona, působila od svého založení pro nastolení spravedlivého a trvalého mírového řádu v Evropě. Tento cíl Aliance zůstává nezměněn.

Povaha Aliance

17. Severoatlantická aliance ztělesňuje transatlantické pouto, jímž je bezpečnost Severní Ameriky trvale spojena s bezpečností Evropy. To je praktickým vyjádřením účinného kolektivního úsilí jejích členů pro podporu svých společných zájmů.

18. Základní zásadou působení Aliance je zásada společné účasti a vzájemné spolupráce svrchovaných států pro podporu nedělitelnosti bezpečnosti pro všechny její členy. Solidarita v rámci Aliance, projevující se podstatou a výsledkem každodenní činnosti Severoatlantické aliance v politické a vojenské oblasti, zajišťuje, že žádný ze spojenců není nucen spoléhat se na svoje vlastní národní úsilí sám při řešení základních bezpečnostních problémů. Aliance, aniž by členské státy zbavovala jejich práva a povinnosti nést svou vlastní svrchovanou

odpovědnost v oblasti obrany, umožňuje jim společným úsilím zvyšovat svou schopnost realizovat svoje důležité národní bezpečnostní cíle.

19. Výsledným smyslem stejné bezpečnosti členů Aliance, bez ohledu na rozdíly jejich podmínek nebo jejich národních vojenských možností ve srovnání s ostatními, přispívá k celkové stabilitě v Evropě a tím k vytváření podmínek napomáhajících k rozšiřování spolupráce jak mezi členy Aliance, tak s ostatními. Na tomto základě jsou členové Aliance, spolu s ostatními národy schopni pokračovat ve vývoji kooperativních bezpečnostních struktur v celé a svobodné Evropě.

Základní úkoly Aliance

20. Prostředky, jimiž Aliance uskutečňuje svou bezpečnostní politiku pro zachování míru, budou i nadále zahrnovat udržování vojenských možností dostatečných pro zabránění válce a pro zajištění účinné obrany, celkovou schopnost úspěšně vyřešit krize ovlivňující bezpečnost členů a uplatňovat politické úsilí podporující dialog s ostatními evropskými národy a aktivní hledání kooperativního přístupu k evropské bezpečnosti, zahrnující oblast kontroly výzbroje a odzbrojení.

21. Pro dosažení tohoto důležitého účelu Aliance plní tyto hlavní bezpečnostní úkoly:

I. Poskytovat jeden z nepostradatelných základů pro stabilní bezpečnostní podmínky v Evropě, založené na růstu demokratických institucí a účasti na mírovém řešení sporů, v nichž nebude žádná země schopna zastrašovat nebo přinucovat žádný evropský národ, či mu vnucovat svou nadvládu pod hrozbou použití síly.

II. Sloužit, jak je stanoveno v článku 40. Severoatlantické smlouvy, jako transatlantické fórum pro spojenecké konzultace o všech otázkách týkajících se jejich životních zájmů, včetně možného vývoje vytvářejícího rizika pro bezpečnost členských států, a pro vhodnou koordinaci jejich opatření ve věcech společného zájmu.

III. Odstrašovat a zabráňovat každé hrozbě agresí proti území všech členských států Severoatlantické aliance.

IV. Udržovat strategickou rovnováhu v Evropě.

22. Jiné evropské instituce jako Evropská rada, Západoevropská unie a Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě rovněž musejí hrát úlohy v souladu s jejich odpovědností a posláním v těchto oblastech. Vytváření evropské identity v bezpečnosti a obraně bude zdůrazňovat připravenost Evropanů převzít větší podíl odpovědnosti za svou bezpečnost a bude napomáhat k posilování transatlantické solidarity. Avšak počet jejích členů a rozsah jejích možností dodává Severoatlantické alianci zvláštní postavení tím, že může vykonávat všechny čtyři hlavní bezpečnostní funkce. Severoatlantická aliance je důležitým fórem pro konzultace mezi spojenci, fórem pro dorozumívání o politice zaměřené na bezpečnost a účast na obraně členských států podle Washingtonské smlouvy.

23. Při definování hlavních funkcí Aliance, které jsou uvedeny výše, členské státy potvrzují, že poslání Aliance, jakož i její práva a povinnosti stanovené Washingtonskou smlouvou zůstávají nezměněny.

ČÁST III. VŠEOBECNÝ PŘÍSTUP K BEZPEČNOSTI

Ochrana míru v nové Evropě

24. Aliance se vždy snažila dosahovat svých cílů zachování bezpečnosti a územní celistvosti svých členů a nastolení spravedlivého a trvalého mírového řádu v Evropě, a to politickými a vojenskými prostředky. Tento celkový přístup zůstává základem bezpečnostní politiky Aliance.

25. Avšak v souvislosti s radikálními změnami bezpečnostní situace je nové to, že možnosti Aliance dosáhnout svých cílů politickými prostředky jsou větší, než kdykoli dříve. Nyní je možné vyvodit všechny důsledky ze skutečnosti, že bezpečnost a stabilita mají politické, ekonomické, sociální a životního prostředí týkající se prvky, jakož i nezbytnou obrannou dimenzi. Zvládnutí rozmanitosti problémů, před nimiž Aliance stojí, vyžaduje všeobecný přístup k bezpečnosti. To je vyjádřeno ve třech vzájemně se podporujících prvcích spojenecké bezpečnostní politiky: dialog, spolupráce a udržování kolektivní obranné schopnosti.

26. Aktivní úsilí Aliance o dialog a spolupráci, podporované její účastí na účinné kolektivní obranyschopnosti, se snaží snížit rizika konfliktů vznikajících z nedorozumění nebo z intrik, vytvářet zvýšené vzájemné porozumění a důvěru mezi všemi evropskými státy, napomáhat řešit krize ovlivňující bezpečnost spojenců, rozšiřovat možnosti pro opravdové partnerství mezi všemi evropskými zeměmi při řešení společných bezpečnostních problémů.

27. Z tohoto hlediska politika Aliance zaměřená na kontrolu zbrojení a na odzbrojení přispívá k dialogu a spolupráci s ostatními národy, a tak bude i nadále hrát hlavní úlohu při dosahování bezpečnostních cílů Aliance. Kontrolou zbrojení a odzbrojením se spojenci snaží zvýšit bezpečnost a stabilitu na nejnižší možné úrovni vojenských sil odpovídající požadavkům obrany. Takto bude Aliance i nadále zajišťovat, aby byl udržen soulad cílů obrany a cílů kontroly zbrojení i odzbrojení.

28. Při dosahování svých základních cílů a plnění hlavních bezpečnostních funkcí bude Aliance i nadále respektovat legitimní bezpečnostní zájmy ostatních, hledat mírové řešení sporů, jak je stanoveno v Chartě Spojených národů. Aliance bude podporovat mírové a přátelské mezinárodní vztahy i podporovat demokratické instituce. Z tohoto hlediska uznává cenný příspěvek jiných organizací, jako je Evropské společenství, Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě; takto se úlohy těchto institucí a Aliance vzájemně doplňují.

Dialog

29. Nová situace v Evropě rozšířila možnosti dialogu Aliance se Sovětským svazem a ostatními zeměmi střední a východní Evropy. Aliance navázala pravidelné diplomatické vztahy a vojenské styky se zeměmi střední a východní Evropy, jak je stanoveno v Londýnské deklaraci. Aliance bude i nadále podporovat dialog prostřednictvím normálních diplomatických vztahů, včetně rozšířené výměny názorů a informací týkajících se otázek bezpečnostní politiky. Těmito prostředky se spojenci budou individuálně i kolektivně snažit plně využívat bezprecedentních možností daných rozšiřováním svobody a demokracie v Evropě, podporovat větší vzájemné porozumění bezpečnostním problémům pro zvýšení "průhlednosti" a předpověditelnosti v bezpečnostních otázkách, a tak posilovat stabilitu. Ozbrojené síly mohou napomáhat při překonávání krizí z minulosti, minimálně zesílením vojenských styků a větší "vojenskou průhledností". Úsilí Aliance o dialog vytvoří základ pro větší spolupráci v Evropě a schopnost řešit spory i konflikty mírovými prostředky.

Spolupráce

30. spojenci se zabývají také rozvíjením spolupráce se všemi státy v Evropě na základě zásad stanovených Pařížskou chartou pro novou Evropu. Budou se snažit rozvíjet širší a produktivní oblasti bilaterální i multilaterální spolupráce ve všech důležitých oborech evropské bezpečnosti s cílem, mezi jiným, předcházet krizím anebo, pokud by vznikly, zajistit jejich účinné vyřešení. Takové partnerství mezi členy Aliance a jinými národy při řešení specifických problémů bude důležitým činitelem postupu od dřívějšího rozdělení ke sjednocené a svobodné Evropě. Tato politika spolupráce je výrazem nedělitelnosti bezpečnosti mezi evropskými státy. Je založena na tom, že členové Aliance společně uznávají, že přetrvávání

nového politického, ekonomického nebo sociálního rozdělení kontinentu by mohlo vést k budoucí nestabilitě, a proto musí být takové rozdělení zmírnováno.

Kolektivní obrana

31. Politický přístup k bezpečnosti je takto stále důležitější. Nicméně, vojenská dimenze zůstává důležitá. Zachování přiměřené vojenské schopnosti a zřejmá připravenost jednat kolektivně při společné obraně zůstává ústředním cílem bezpečnosti Aliance. Taková schopnost je spolu s politickou solidaritou potřebná k předcházení všem pokusům o nátlak nebo zastrašování a k zjištění, že vojenská agrese směřující proti Alianci nemůže být nikdy považována za možnost s jakoukoli vyhlídkou na úspěch. Je stejně nezbytná k tomu, aby se dialog a spolupráce mohly uskutečňovat s důvěrou a dosahovat svých požadovaných výsledků.

Řešení krizí a předcházení konfliktům

32. Za nových politických a strategických podmínek v Evropě závisí úspěch politiky Aliance při zachovávání míru a předcházení válce ještě více než v minulosti na účinnosti preventivní diplomacie a úspěšném řešení krizí ovlivňujících bezpečnost jejích členů. Velká agrese v Evropě je velmi málo pravděpodobná a byla by předcházena dlouhou dobou výstrahy. Rozmezí a rozmanitost jiných potenciálních rizik, jimž musí Aliance čelit, ačkoli mají mnohem menší rozmach, lze předpovídat obtížněji než dříve.

33. Za těchto nových okolností existují rozšířené možnosti pro úspěšné řešení krizí v počátečním stadiu. Úspěch politiky Aliance bude vyžadovat společný přístup stanovený vedoucími politickými orgány Aliance pro stanovení a koordinaci vhodných opatření k vyřešení krize podle potřeby, a to opatření politických a jiných, včetně opatření ve vojenské oblasti. Pevné řízení politickými orgány Aliance se bude používat od počátku a ve všech stadiích. K tomuto účelu budou důležité příslušné konzultace a postupy pro přijímání rozhodnutí.

34. Možnosti dialogu a spolupráce v celé Evropě musejí být plně rozvíjeny, aby se napomáhalo tlumení krizí a předcházení konfliktů, protože bezpečnost spojenců je neodlučně spojena s bezpečností všech ostatních států v Evropě. Za tím účelem budou spojenci podporovat úlohu procesu Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě a její instituce. Jiné instituce včetně Evropského společenství, Západoevropské unie a Spojených národů mohou rovněž hrát důležitou úlohu.

ČÁST IV. SMĚRNICE PRO OBRANU

Zásady strategie Aliance

35. Rozmanitost problémů, před nimiž nyní stojí Aliance, vyžaduje široký přístup k bezpečnosti. Změněné politické a strategické podmínky umožňují Alianci změnit řadu důležitých rysů její vojenské strategie a zavést nové směrnice, a to při opětovném potvrzení osvědčených základních zásad. Na londýnském vrcholném setkání bylo dohodnuto zpracovat novou vojenskou strategii a revidované poslání ozbrojených sil odpovídající změnám okolnostem.

36. Strategie Aliance bude i nadále vyjadřovat řadu základních zásad. Poslání Aliance je čistě obranné: žádná z jejích zbraní nebude nikdy použita s výjimkou sebeobrány a Aliance se nepovažuje za nepřítele žádného státu. Spojenci budou udržovat vojenskou sílu adekvátní tomu, aby přesvědčila každého potenciálního agresora, že použití síly proti území některého

ze spojenců se setká s kolektivní a účinnou akcí všech a že riziko spojené se zahájením konfliktu by převážilo všechny předvídatelné zisky. Ozbrojené síly spojenců proto musejí být schopny bránit hranice Aliance, zastavit postup agresora pokud možno nejvíce vpředu, udržet nebo obnovit územní celistvost spojeneckých národů a ukončit válku rychle tím, že bude agresor přinucen znovu zvážit svoje rozhodnutí, zastavit svůj útok a ustoupit. Úlohou vojenských sil Aliance je zajistit územní celistvost a politickou nezávislost jejích členských států, a tak přispívat k míru a stabilitě v Evropě.

37. Bezpečnost všech spojenců je nedělitelná: útok na jednoho je útokem na všechny, Solidarita a strategická jednotka Aliance jsou proto důležitými předpoklady kolektivní bezpečnosti. Dosažení cílů Aliance zásadně závisí na rovném sdílení úloh, rizik a odpovědností, jakož i výhod společné obrany. Přítomnost severoamerických konvenčních sil a jaderných sil Spojených států v Evropě má i nadále životní význam pro bezpečnost Evropy nerozlučně spojenou s bezpečností Severní Ameriky. Tak jak pokračuje proces rozvoje evropské bezpečnostní identity a obranné úlohy i jak je vyjadřován v posilování evropského pilíře v rámci Aliance, evropští členové Aliance budou přejímat větší míru odpovědnosti za obranu Evropy.

38. Kolektivní povaha obrany Aliance je ztělesněna v praktických opatřeních, která spojencům umožňují využívat důležitých politických, vojenských a materiálních výhod kolektivní obrany a předcházet renacionalizaci obranné politiky, aniž by zbavovala spojence jejich svrchovanosti. Tato opatření jsou založena na integrované vojenské struktuře, jakož i na kooperačních a koordinačních dohodách. Klíčové rysy zahrnují kolektivní plánování vojenských sil, společné operační plánování, mnohonárodní vojenská uskupení, umístění vojenských sil mimo vlastní území, kde je to vhodné na vzájemném základě, řešení krizí a posilovací opatření, postupy pro konzultace, společné normy a postupy týkající se techniky, výcviku a týlového zabezpečení, společná a kombinovaná cvičení a spolupráci v oboru infrastruktury, výzbroje a týlového zabezpečení.

39. Pro ochranu míru a pro zabránění válce nebo jakémukoli druhu nátlaku bude Aliance v dohledné budoucnosti udržovat vhodnou kombinaci jaderných a konvenčních sil umístěných v Evropě - podle potřeby upřesňovanou, i když na značně nižší úrovni. Oba prvky jsou důležité pro bezpečnost Aliance a nemohou se navzájem nahrazovat. Konvenční síly přispívají k předcházení války tím, že zajišťují, aby žádný potenciální útočník nemohl počítat s rychlým anebo snadným vítězstvím nebo územními zisky pomocí konvenčních prostředků. Se zřetelem k rozmanitosti rizik, jimž by Aliance mohla čelit, musí udržovat vojenské síly potřebné k zajištění rozsáhlých možností konvenční reakce. Avšak konvenční síly Aliance samotné nemohou zajistit předcházení válce. Jaderné zbraně jsou jedinečným přínosem k tomu, aby rizika každé agrese byla nekalkulovatelná a nepřijatelná. Proto jsou i nadále důležité pro zachování míru.

Nové poslání vojenských sil Aliance

40. Na londýnském vrcholném setkání se příslušní spojenci dohodli, že upustí, bude-li to vhodné, od koncepce předsunuté obrany a přistoupí ke snížení předsunuté přítomnosti, že upraví princip pružné reakce tak, aby vyjadřoval nižší spoléhání se na jaderné zbraně. Změny vyplývající z nových strategických podmínek a změněných rizik, jimž Aliance nyní čelí, umožňují uskutečnit důležité úpravy v úkolech vojenských sil spojenců a v jejich poslání.

Úkoly vojenských sil Aliance

41. Primární úloha vojenských sil Aliance zajistit bezpečnost a územní celistvost členských států zůstává nezměněna. Avšak tato úloha musí brát v úvahu nové strategické podmínky,

v nichž jediná hromadná a globální hrozba ustoupila rozmanitým rizikům z mnoha směrů. Vojenské síly Aliance musejí vykonávat různé funkce v míru, za krize a ve válce.

42. V míru je úlohou vojenských sil Aliance být ve střehu vůči rizikům pro bezpečnost členů Aliance, přispívat k zachování stability i rovnováhy v Evropě a zajišťovat udržení míru. Mohou přispívat k dialogu a spolupráci v celé Evropě svou účastí na činnostech pro vytváření důvěry, včetně činností, které zvyšují "průhlednost" a zlepšují komunikaci, jakož i na ověřování dohod o kontrole výzbroje. Dále mohou být spojenci vyzváni, aby přispívali ke globální stabilitě a míru poskytováním vojenských sil pro úkoly Spojených národů.

43. V případě krizí, které mohou vést k vojenskému ohrožení bezpečnosti členů Aliance, mohou vojenské síly Aliance doplňovat a posilovat politické akce v rámci širšího přístupu k bezpečnosti, a tak přispívat ke zvládnutí takových krizí i k jejich mírovému vyřešení. To vyžaduje, aby tyto vojenské síly měly schopnost přiměřené a včasné reakce za takových okolností, schopnost odstrašovat akce proti kterémukoli spojenci a v případě, že dojde k agresi, reagovat na ni a odrazit ji, jakož i obnovit územní celistvost členských států.

44. I když je v nových bezpečnostních podmínkách všeobecná válka v Evropě vysoce nepravděpodobná, nemůže být úplně vyloučena. Vojenské síly Aliance, jejichž základním úkolem je chránit mír, musejí poskytovat zásadní zajištění proti potenciálním rizikům na minimální úrovni potřebné k prevenci války jakéhokoli druhu a v případě, kdyby došlo k agresi, musejí obnovit mír. Z toho vyplývá potřeba schopnosti a vhodné kombinace vojenských sil, která byla popsána výše.

Zásady pro posílání vojenských sil Aliance

45. Pro splnění svých bezpečnostních cílů a strategických zásad v nových podmínkách musí být organizace vojenských sil spojenců přizpůsobena tak, aby poskytovala možnosti, které mohou přispívat k ochraně míru, řešení krizí ovlivňujících bezpečnost členů Aliance a k předcházení válce, přičemž neustále udržovat prostředky pro obranu celého spojeneckého území a obnovení míru v případě potřeby. Posílání vojenských sil spojenců odpovídá zásadám uvedeným v dalších odstavcích.

46. Velikost, připravenost, pohotovost a rozvinutí vojenských sil Aliance budou i nadále vyjadřovat její přísně obrannou povahu a budou patřičně přizpůsobeny novým strategickým podmínkám, včetně dohod o kontrole výzbroje. **To znamená zvláště:**

a) Že celková velikost vojenských sil spojenců a v mnoha případech jejich pohotovost budou sníženy.

b) Že udržování souvislé pohotové lineární obranné sestavy ve středním regionu nebude nadále potřebné. Mírové zeměpisné rozmístění vojenských sil bude zajišťovat dostatečnou vojenskou přítomnost na celém území Aliance, včetně rozmístění potřebných sil vpředu tam, kde je to nutné. Bude nutno vzít v úvahu regionální zřetel a zvláště geostrategické difference v rámci Aliance, včetně kratších časů výstrahy, které se budou vztahovat k severnímu a jižnímu regionu v porovnání se středním regionem, a v jižním regionu potenciální nestabilitu a vojenské možnosti v přilehlých oblastech.

47. Pro zajištění, aby při této snížené úrovni mohly vojenské síly spojenců hrát účinnou úlohu při řešení krizí a čelení agresi proti kterémukoli spojenci, budou potřebovat zvýšenou pružnost a pohyblivost i zajištěnou schopnost narůstání v případě potřeby. **Z těchto důvodů:**

a) Pohotovostní vojenské síly budou zahrnovat omezený, avšak vojensky významný podíl pozemních, leteckých a námořních prvků pro přímý a rychlý zásah, schopný reagovat v širokém rozmezí eventualit, z nichž mnohé jsou nepředvídatelné. Tyto prvky budou mít dostatečnou kvalitu, kvantitu a pohotovost, aby odstrašovaly omezený útok a v případě potřeby bránily území spojenců proti útokům, zvláště proti útokům zahájeným bez dlouhého času výstrahy.

b) Vojenské síly spojenců budou organizovány tak, aby umožňovaly narůstání svých

vojenských možností v případě potřeby. Tato možnost narůstání posílení, mobilizací záloh nebo přeskupením vojsk musí být úměrná potenciálnímu ohrožení bezpečnosti Aliance, včetně možnosti velkého konfliktu, která je sice nepravděpodobná, však moudrost velí, že nemůže být vyloučena. Proto možnosti včasného posílení a doplnění jak v rámci Evropy, tak ze Severní Ameriky, budou mít velkou důležitost.

c) Vhodné organizační struktury a postupy, včetně těch, které poskytují schopnost rychlého a selektivního narůstání, rozvinutí a přemístění vojenských sil, budou rozvíjeny, aby umožňovaly přiměřené, pružné a včasné reagování ke snížení a odstranění napětí. Tato opatření musejí být v míru pravidelně nacvičovány.

d) V případě použití vojenských sil, včetně rozvinutí pohotových a jiných disponibilních posilových sil, jako nástroje pro řešení krize, politické řídicí orgány Aliance budou, stejně jako dříve, uskutečňovat přímou kontrolu jejich použití ve všech stádiích. Dosavadní postupy budou revidovány se zřetelem k novým úkolům a novému poslání vojenských sil Aliance.

Charakteristiky konvenčních ozbrojených sil

48. Je důležité, aby vojenské síly spojenců měly věrohodnou schopnost plnit svoje funkce v míru, za krize a za války způsobem odpovídajícím novým bezpečnostním podmínkám. To bude vyžadováno v úrovních vojsk a výzbroje, v připravenosti a pohotovosti, ve výcviku a cvičení, v možnostech rozvinutí a bojového použití i ve schopnosti narůstání sil, a to všechno musí být patřičně sklobeno. Konvenční vojenské síly spojenců budou zahrnovat, kromě sil přímého a rychlého zásahu, hlavní obranné síly, které budou tvořit většinu sil potřebných k zajištění územní celistvosti Aliance a k nenarušovanému používání jejich komunikačních cest, a také doplňovací síly, které budou prostředkem pro posílení existujících sil v určitém regionu. Hlavní obranné síly a doplňovací síly budou obsahovat jak aktivní, tak mobilizované prvky.

49. Pozemní, námořní a letecké síly budou operovat v úzké součinnosti a vzájemně se podporovat v operacích zaměřených na dosažení smluvných cílů. **Tyto síly budou zahrnovat:**

a) Pozemní síly, které jsou důležité pro držení a znovuzískání území. Většina bude normálně v nižších stupních pohotovosti a vcelku bude existovat větší závislost na mobilizaci a zálohách. Všechny kategorie pozemních sil budou potřebovat prokazatelnou bojovou účinnost spolu s patřičně zvýšenou schopností pružného rozvinutí.

b) Námořní síly, které jsou vzhledem k jejich mobilitě, pružnosti a schopnosti dlouhodobého působení důležitým přínosem k možnostem Aliance reagovat na krize. Jejich důležitým posláním je zajistit kontrolu moře pro zabezpečení námořních komunikačních cest Aliance, podporovat pozemní a obojživelné operace, chránit rozvinutí námořních odstrašovacích jaderných prostředků Aliance.

c) Letecké síly, jejichž schopnost plnit svoje základní úlohy v samostatných leteckých i kombinovaných operacích - protivzdušných, pro získání nadvlády ve vzduchu a útočných spojených s leteckou podporou - jakož i podílet se na pozorovacích, průzkumných operacích a na radioelektronické protičinnosti, je důležité pro celkovou účinnost vojenských sil spojenců. Jejich úloha v podpůrných operacích na zemi i na moři bude vyžadovat patřičnou dálkovou leteckou dopravu a schopnost doplňování paliva za letu. Síly protivzdušné obrany, včetně moderních systémů pro velení a řízení letectva, jsou potřebné pro zajištění bezpečnosti proti úderům ze vzduchu.

50. Vzhledem k potenciálním rizikům, která jsou spojena s šířením balistických raket a zbraní hromadného ničení, je nutno tomuto šíření věnovat zvláštní pozornost. Řešení tohoto problému bude vyžadovat komplementární postupy včetně, například kontrolu vývozu s protiraketovou obranou.

51. Strategie Aliance není závislá na schopnosti vést chemickou válku. Spojenci i nadále

usilují o pokud možno nejdřívejší dosažení globálního, všeobecného a účinně ověřitelného zákazu všech chemických zbraní. Avšak i po zavedení globálního zákazu bude nutno udržovat opatření čistě obranné povahy.

52. Za nových bezpečnostních podmínek a při snížení celkových úrovní vojenských sil v budoucnosti bude schopnost úzké vzájemné spolupráce zajišťující finančně účinné využívání zdrojů Aliance zvláště důležitá pro plnění poslání vojenských sil Aliance. Kolektivní obranná opatření Aliance, v nichž integrovaná vojenská struktura, včetně mnohonárodních sil, hraje klíčovou úlohu, budou v tomto ohledu velmi důležité. Integrované a mnohonárodní evropské struktury, které se dále rozvíjejí v souvislosti s vytvářející se evropskou obrannou identitou, budou rovněž mít podobnou stále důležitější úlohu při zvyšování schopnosti spojenců spolupracovat pro společnou obranu. Úsilí spojenců o dosažení maximální spolupráce bude založeno na společných zásadách pro obranu, které jsou vysvětleny výše. Budou uskutečněna praktická opatření pro zajištění potřebné vzájemné přehlednosti a komplementarity mezi evropskou bezpečnostní a obrannou identitou a Aliancí.

53. Aby bylo možno pružně reagovat na široké rozmezí možností, příslušní spojenci budou potřebovat účinné zpravodajství a průzkum, pružné velení a řízení, pohyblivost v regionech a mezi nimi, jakož i patřičné tylové možnosti, včetně dopravních kapacit. Tylové zásoby musejí být dostatečné pro zabezpečení všech druhů ozbrojených sil, aby byla možná účinná obrana, dokud nebude k dispozici zásobování. Schopnost jednotlivých spojenců vybudovat větší, patřičně vyzbrojené a vycvičené vojenské síly včas a pro úroveň odpovídající každému bezpečnostnímu riziku Aliance bude rovněž důležitým přínosem k řešení krizí a k obraně. Tato schopnost bude zahrnovat způsobilost posílit každou rizikovou oblast na území spojenců a vytvořit mnohonárodní přítomnost tam a tehdy, kde a kdy to bude potřebné. Prvky všech tří druhů ozbrojených sil budou schopny pružně se rozvinout jako součást vlastního evropského a transatlantického posílení. Správné využití těchto schopností bude vyžadovat kontrolu potřebných komunikačních cest, jakož i vhodná zabezpečovací a výcviková opatření. V této souvislosti budou mít civilní prostředky stále větší důležitost.

54. Pro příslušné spojence budou kolektivní obranná opatření stále více spočívat na mnohonárodních vojenských silách, doplňujících národní účast v Severoatlantické alianci. Mezinárodní vojenské síly prokazují odhodlání aliance zachovat kolektivní obranu, zvyšují soudržnost aliance, posilují transatlantické partnerství a zpevňují evropský "pilíř". Mnohonárodní síly a zvláště síly rychlého zásahu posilují solidaritu. Mohou být také cestou k rozvinutí výkonnějších formací, které mohou být k dispozici na národní úrovni, a tak napomáhat k účinnějšímu využívání nedostatkových prostředků obrany. To může zahrnovat více integrované, mnohonárodní přístup ke specifickým úkolům a funkcím.

Charakteristiky jaderných sil

55. Základní účel jaderných sil spojenců je politický: zachovat mír a předcházet nátlaku a jakékoli válce. Budou i nadále plnit důležitou úlohu zajišťování nejistoty v mysli každého agresora o povaze reakce spojenců na vojenskou agresi. Dokazují, že agrese jakéhokoli druhu není rozumným řešením. Nejvyšší záruka bezpečnosti spojenců je dána strategickými jadernými silami Aliance, zvláště Spojených států amerických, nezávislými jadernými silami Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku a Francie, které plní vlastní odstrašující úlohu, přispívají k celkovému odstrašování a k bezpečnosti spojenců.

56. Věrohodný jaderný postoj Aliance a demonstrace solidarity Aliance a její společné účasti na předcházení válce i nadále vyžaduje od evropských spojenců širokou účast na kolektivním obranném plánování v jaderné oblasti, na mírovém rozmístění jaderných sil na jejich území a na opatřeních týkajících se velení, řízení a konzultací. Jaderné síly rozmístěné v Evropě a začleněné do Severoatlantické aliance vytvářejí důležité politické a vojenské pouto mezi evropskými a severoamerickými členy Aliance. Proto bude Aliance udržovat

adekvátní jaderné síly v Evropě. Tyto síly musejí mít potřebné charakteristiky a patřičnou pružnost i odolnost, aby byly považovány za věrohodný a účinný prvek strategie spojenců pro předcházení válce. Budou udržovány na minimální úrovni dostatečné pro zachování míru a stability.

57. Spojenci jsou přesvědčeni, že s radikálními změnami v bezpečnostní situaci, včetně úrovně konvenčních sil v Evropě, udržovaných v relativní rovnováze a při zvětšených reakčních časech, schopnost Severoatlantické aliance odvrátit krizi diplomatickými nebo jinými prostředky, nebo, kdyby to bylo nutné, použít úspěšné konvenční obrany, se bude značně zdokonalovat. Okolnosti, za nichž by se uvažovalo o použití jaderných zbraní spojenců jsou proto ještě vzdálenější. Proto mohou spojenci značně snížit svoje substrategické jaderné síly. Budou udržovat přiměřené substrategické síly umístěné v Evropě, které budou tvořit důležitý vazební článek se strategickými jadernými silami a posilovat transatlantické pouto. Tyto síly budou tvořeny pouze letouny dvojího určení, které mohou být v případě potřeby doplněny pozemními systémy. Substrategické jaderné zbraně nebudou však za normálních okolností rozvinuty na povrchových plavidlech a na úderných ponorkách. Neexistuje žádná potřeba jaderného dělostřelectva nebo pozemních jaderných raket krátkého doletu; tyto prostředky budou vyřazeny.

ČÁST V. ZÁVĚR

58. Tato strategická koncepce znovu potvrzuje obrannou povahu Aliance a rozhodnutí jejích členů zachovat svou bezpečnost, svrchovanost a územní celistvost. Bezpečnostní politika Aliance je založena na dialogu, spolupráci a na účinné kolektivní obraně jako vzájemně se posilujících nástrojích pro zachování míru. S plným využíváním nových disponibilních příležitostí hodlá Aliance udržovat bezpečnost při nejnižší možné úrovni vojenských sil odpovídající požadavkům obrany. Tímto způsobem Aliance podstatně přispívá k podpoře trvalého mírového řádu.

59. Spojenci budou pokračovat v úsilí o další pokrok v kontrole zbrojení a v opatřeních pro vytváření důvěry s cílem posilovat bezpečnost a stabilitu. Také budou hrát aktivní úlohu v podpoře dialogu a spolupráce mezi státy na základě zásad uvedených v Pařížské chartě.

60. Strategie Severoatlantické aliance si zachová pružnost, aby vyjadřovala další vývoj politicko-vojenských podmínek, včetně pokroku ve vývoji k evropské bezpečnostní identitě a ve změnách rizik pro bezpečnost Aliance. Pro spojence bude strategická koncepce tvořit základ pro další vývoj obranné politiky Aliance, jejích operačních koncepcí, posílání jejích konvenčních a jaderných sil i jejích opatření spojených s plánováním kolektivní obrany.